

An Cód Trédhearcachta

Arna ullmhú de réir Alt 5(7) den

Acht um Brústocaireacht a Rialáil 2015

Réamhrá

Tiocfaidh an *tAcht um Brústocaireacht a Rialáil 2015* i bhfeidhm an 1 Meán Fómhair 2015.

Cuid bhunriachtanach den phróiseas daonlathach is ea an bhrústocaireacht. Eagraíochtaí amhail grúpaí sainleasa, comhlachtaí ionadaíocha, eagraíochtaí tionscail, eagraíochtaí neamhrialtasacha, carthanais agus brústocairí gairmiúla tríú páirtí, cuireann siad go léir ionchur agus aiseolas riachtanach ar fáil trí thuairimí agus bhuarthaí an phobail a chur in iúl don rialtas.

Gné dhearfach riachtanach d'fhorbairt beartais is ea an caidreamh sin. Ba cheart do chomhlachtaí poiblí leanúint ar aghaidh ag éascú agus ag spreagadh na dteachtaireachtaí sin a mhéid is féidir.

Mar sin féin, mar gheall ar an gcineál rannpháirtíochta difriúil idir oifigigh poiblí agus daoine nach oifigigh poiblí iad i bhfóraithe áirithe amhail tascfhórsaí agus grúpaí oibre, ní hé is aidhm leis an Acht idirghníomhaíochtaí laistigh de na grúpaí sin a chlárú mar theachtaireachtaí brústocaireachta i gcásanna ina bhfuil socruithe trédhearcachta cuí i bhfeidhm. Leagtar amach sa *Chód Trédhearcachta* seo na grúpaí a bhfuil feidhm ag na socruithe sin maidir leo agus na socruithe trédhearcachta féin.

Cuspóirí an *Achta um Brústocaireacht a Rialáil 2015*

Is é aidhm an Achta faisnéis a chur ar fáil don phobal faoi na nithe seo:

- Cé atá ag déanamh brústocaireachta?

- Cé ar a shon a bhfuil brústocaireacht á déanamh?
- Cé na saincheistanna atá i gceist sa bhrústocaireacht?
- Cad is aidhm don bhrústocaireacht a bhaint amach?
- Cé a bhfuil brústocaireacht á déanamh air?

Níl sé mar aidhm ag an Acht gníomhaíocht brústocaireachta a chosc ná a thoirmeasc. Tá sé mar chuspóir aige an próiseas a dhéanamh níos trédhearcaí. Féachann an tAcht le déanamh amhlaidh trí fhoráil a dhéanamh do na nithe seo:

- Clár brústocaireachta a bhfuil rochtain ag an bpobal air a bhunú agus a choimeád ar bun;
- Oibleagáidí ar bhrústocairí clárú agus faisnéis a chur ar fáil go rialta faoina ngníomhaíochtaí brústocaireachta, lena n-áirítear faisnéis faoina gcliaint i gcás brústocairí gairmiúla;
- Tréimhse “mharana” a thabhairt isteach nach bhféadfaidh roinnt iar-oifigeach gníomhaíocht brústocaireachta a dhéanamh lena linn;
- An Coimisiún um Chaighdeán in Oifigí Poiblí (an Coimisiún um Chaighdeán) a bheith ar an rialálaí brústocaireachta.

Díolúine do Chineálacha Áirithe de Ghrúpaí Oibre, de Choistí, etc.

Gné riachtanach de cheapadh beartais phoiblí is ea fáil a bheith ar Airí agus ar Chomhlachtaí Poiblí ag a bhfuil saineolas, scileanna agus eolas de chuid daoine lasmuigh den tseirbhís phoiblí. Is minic a chuirtear an próiseas sin ar bhonn foirmiúil ach tascfhórsa, grúpa oibre, etc., a bhunú chun díriú ar shaincheist bheartais ar leith nó ar shraith ar leith saincheistanna gaolmhara.

Is é is aidhm d’obair na ngrúpaí sin cur le cáilíocht agus le héifeachtacht an phróisis cheapadh beartais chun leas an phobail. Mar gheall ar thábhacht agus ar luach na hoibre a chuireann grúpaí den sórt sin i gcrích maidir le tosaíochtaí eacnamaíocha agus sóisialta a chur chun cinn, tá sé ríthábhachtach go dtacaítear go hiomlán leis an dreasacht atá ann do gach geallsealbhóir tábhachtach páirt a ghlacadh in obair den sórt sin agus dul ina bun.

Sa sainmhíniú dlíthiúil atá uirthi san *Acht um Brústocaireacht a Rialáil 2015*, rangáítear gníomhaíocht bhrústocaireachta bunaithe ar an teachtaireacht idir daoine áirithe agus Oifigigh Phoiblí Shainithe. Mar gheall ar chineál agus ar mhinicíocht na dteachtairachtaí idir oifigigh phoiblí agus daoine nach fostaithe sa tseirbhís phoiblí iad sa chineál fóraim sin,

bheadh sé an-deacair, i dtéarmaí praiticiúla, féachaint leis na hidirghníomhaíochtaí sin a chlárú agus a chur ar áireamh sa Chlár atá beartaithe.

Foráiltear leis an Acht d'eisceacht ón gceanglas chun clárú a dhéanamh i gcásanna den sórt sin a luaithe atá feidhm ag critéir thrédhearcachta shonraithe. Baineann an eisceacht ar leith san Acht le teachtaireachtaí idir baill de chineálacha áirithe de ghrúpaí oibre, de thascfhórsaí, de choistí, etc. i gcásanna ina gcloíonn an grúpa atá i gceist leis an *gCód Trédhearcachta* seo.

Tá sonraí faoin eisceacht sin leagtha amach in alt 5 den Acht:

Sleachta Ábhartha ó Alt 5 den Acht:

Luaitear san Acht (alt 5(5)(n)) gur teachtaireachtaí eiscthe atá sna nithe seo a leanas:
teachttaireachtaí idir baill de chomhlacht a gceapann Aire Rialtais nó comhlacht seirbhíse poiblí é chun críche athbhreithniú, measúnú nó anailís a dhéanamh ar aon saincheist bheartais phoiblí d'fhonn tuairisc a thabhairt uirthi don Aire Rialtais nó don chomhlacht seirbhíse poiblí [aistriúchán neamhoifigiúil].

Sainmhínítear *comhlacht iomchuí* mar seo a leanas in Alt 5(6):

(6) I bhfo-alt (5)(n), ciallaíonn “comhlacht iomchuí” comhlacht—

- (a) a gceapann Aire Rialtais nó comhlacht seirbhíse poiblí a gcuid ball agus ar a n-áirítear duine amháin nó níos mó ar oifigigh phoiblí shainithe iad agus duine amháin nó níos mó nach fostaithe sa tseirbhís phoiblí iad agus nach bhfuil fostaithe chun críocha comhlachta seirbhíse poiblí, agus*
- (b) a chuireann a chuid gníomhaíochtaí i gcrích de réir an Chóid Trédhearcachta. [aistriúchán neamhoifigiúil]*

Foráiltear le hAlt 5(7) don *Chód Trédhearcachta* a fhorbairt:

(7) Déanfaidh an tAire cód ar a dtabharfar “an Cód Trédhearcachta” a ullmhú agus a fhoilsiú, ina leagfar amach conas nach mór do chomhlachtaí a chomhlíonann an coinníoll atá i bhfo-alt (6)(a) a chuid gníomhaíochtaí a chur i gcrích, agus aird á tabhairt ar leas an phobail agus de réir leibhéal trédhearcachta cuí, má tá siad chun teacht faoin sainmhíniú atá ar chomhlacht iomchuí chun críocha fho-alt (5)(n). [aistriúchán neamhoifigiúil]

Cé na cineálacha grúpaí a bhfuil feidhm ag an bhforáil maidir leo?

Dá bhrí sin, tá feidhm ag an bhforáil seo maidir le “comhlacht iomchuí” a chomhlíonann na ceithre choinníoll seo a leanas:

1. Tá an grúpa curtha ar bun ag Aire nó ag comhlacht seirbhíse poiblí¹, agus
2. Tá ballraíocht an ghrúpa comhdhéanta d'oifigeach poiblí sainithe² amháin ar a laghad agus de dhuine amháin ar a laghad ó áit lasmuigh den tseirbhís phoiblí, agus
3. Tá athbhreithniú, measúnú nó anailís á ndéanamh ag an ngrúpa ar aon saincheist bheartais phoiblí d'fhonn tuairisc a thabhairt uirthi don Aire Rialtais nó don chomhlacht seirbhíse poiblí, agus
4. Cuireann an grúpa a chuid gníomhaíochtaí i gcrích de réir na gcritéar atá leagtha amach sa *Chód Trédhearcachta*.

Níl feidhm ag forálacha an Chóid seo ach amháin sa chás go dtagann an tsaincheist bheartais phoiblí atá á breithniú ag an ngrúpa faoin sainmhíniú atá ar “ní iomchuí” chun críocha an *Achta um Brústocaireacht a Rialáil 2015*.

Is é is “ní iomchuí” ann ná ní a bhaineann leis na nithe seo:

- *Tionscnamh, forbairt nó mionathrú aon bheartais phoiblí nó aon chlár phoiblí*
- *Ullmhú nó leasú aon dlí (lena n-áirítear reachtaíocht thánaisteach amhail ionstraimí reachtúla agus fodhlíthe)*
- *Dámhachtain aon deontais, iasachta nó tacaíochta airgeadais eile, aon chonartha nó aon chomhaontaithe eile, nó aon cheadúnais nó údaraithe eile lena mbaineann cistí poiblí*

seachas *cur chun feidhme aon bheartais, chlár, achtaithe, dámhachtana nó ní ag a bhfuil cineál teicniúil amháin.*

An Cód Trédhearcachta – Tosca Leas an Phobail

Agus an cód seo á ullmhú aige, thug an tAire Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe aird, de réir alt 5(7) den Acht, ar leas an phobail agus breithniú á dhéanamh aige maidir leis an dóigh nach mór do ghrúpaí den sórt sin a chuid gníomhaíochtaí a chur i gcrích má tá siad chun teacht faoin sainmhíniú atá ar chomhlacht poiblí chun críocha fho-alt (5)(n).

Chuir an tAire na tosca leas an phobail seo a leanas san áireamh:

¹ Sainmhínítear comhlacht seirbhíse poiblí in alt 7 den *Acht um Brústocaireacht a Rialáil 2015*.

² Sainmhínítear oifigeach poiblí sainithe in alt 6 den *Acht um Brústocaireacht a Rialáil 2015*.

- Leas an phobail i rochtain a bheith ag an Rialtas agus ag an tseirbhís phoiblí ar raon chomh leathan agus is féidir de thuairimí geallsealbhóirí agus beartas poiblí á cheapadh;
- Leas an phobail in obair éifeachtach na gcomhlachtaí iomchuí a bhunaítear chun athbhreithniú, measúnú nó anailís a dhéanamh ar shaincheisteanna beartais phoiblí;
- Leas an phobail ina chinntiú go nglacann raon leathan geallsealbhóirí páirt i gcomhlachtaí iomchuí den sórt sin;
- An ceart atá ag an bpobal rochtain a fháil ar fhaisnéis faoi obair comhlachtaí iomchuí den sórt sin;
- Cuntasacht riarthóirí agus iniúchadh ar phróisis chinnteoireachta;
- Leas an phobail in eolas níos fearr a bheith aige chun tuairim a chur in iúl i leith gnóthaí poiblí agus díospóireacht phoiblí ar shaincheisteanna beartais phoiblí agus chun cur leis na gnóthaí agus leis an díospóireacht sin.
- An gá atá ann le rialú daonlathach agus le cuntasacht dhaonlathach a chinntiú a mhéid is féidir ó thaobh obair comhlachtaí Rialtais agus obair comhlachtaí poiblí de.

An Cód Thrédhearcachta – Na critéir nach mór a bheith i bhfeidhm chun leas a bhaint as an díolúine faoi alt 5(5)(n) den Acht

Ní mór do ghrúpaí iomchuí na critéir thrédhearcachta seo a leanas a chomhlíonadh d’fhonn go measfar gur “comhlacht iomchuí” iad (mar atá sainmhínithe san Acht) agus d’fhonn go bhféadfaidh siad leas a bhaint as an díolúine atá leagtha amach in alt 5(5)(n) den Acht:

Na critéir thrédhearcachta

Ní mór faisnéis ina leagtar amach an méid seo a leanas a fhoilsiú ar shuíomh Gréasáin an chomhlachta poiblí:

1. Ainm an Chathaoirligh, mar aon le sonraí faoin eagraíocht a fhostaíonn sé;
2. Ainm na mBall, mar aon le sonraí faoin eagraíocht a fhostaíonn siad³;
3. Faisnéis ina leagtar amach cé acu a bhí nó nach raibh aon bhaill nach fostaithe sa tseirbhís phoiblí iad ina n-oifigigh phoiblí shainithe roimhe seo;
4. Téarmaí tagartha an ghrúpa;
5. Clár gnó gach cruinnithe;
6. Miontuairiscí gach cruinnithe;

³ Mar mhalairt air sin, ní mór na sonraí sin a lua má tá an Cathaoirleach nó ball ag déanamh ionadaíocht do ghrúpa geallsealbhóirí. Ní mór na sonraí sin a lua freisin má cheaptar an Cathaoirleach i gcáil phearsanta, agus ní mar ionadaí d’eagraíocht.

7. An t-amchlár is dóigh go mbeidh ag teastáil ón ngrúpa chun a chuid oibre a chríochnú;
8. Socruithe tuairiscithe.

Ba cheart an fhaisnéis sin a bheith in áit fheiceálach ar shuíomh Gréasáin na gcomhlachtaí poiblí agus ba cheart í a bheith sorochtana.

Ina theannta sin, tá Cathaoirleach an Ghrúpa freagrach as maoirseacht agus stiúradh a dhéanamh ar obair an Ghrúpa ar bhealach a chinntíonn go bhfeidhmíonn an Grúpa go hiomlán de réir a théarmaí tagartha agus chun leas an phobail.

I dtuarascáil deiridh nó i dtuarascáil bhliantúil an Ghrúpa, cuirfidh an Cathaoirleach ráiteas ar fáil ina ndeimhneofar gur cloíodh leis an *gCód Trédhearcachta*.

Foghrúpaí

Tá feidhm ag ceanglais an *Chóid Trédhearcachta* maidir le foghrúpaí de chuid an phríomhghrúpa freisin sa chás go bhfuil ballraíocht an fhoghrúpa comhdhéanta d'Oifigeach Poiblí Sainithe amháin ar a laghad agus de dhuine amháin ar a laghad ó áit lasmuigh den tseirbhís poiblí.

Tráthúlacht an Fhoilsithe:

B'fhearr an fhaisnéis fhoilsithe a bheith chomh tráthúil agus is féidir, ag féachaint do leas an phobail in ionracas an phróisis bhreithniúcháin a chosaint.

Ní mór do gach grúpa faisnéis a fhoilsiú faoina bhallraíocht, faoina théarmaí tagartha, faoin amchlár is dóigh go mbeidh ag teastáil uaidh chun a chuid oibre a chríochnú agus faoi shocruithe tuairiscithe nuair a chuirtear ar bun é. Ba cheart do ghrúpaí a bhí i bhfeidhm roimh an 1 Meán Fómhair 2015 (dáta tosaithe an *Achta um Brústocaireacht a Rialáil 2015*) leanúint ar aghaidh leis an bhfaisnéis sin a fhoilsiú anois.

I gcás gach grúpa, ní mór an fhaisnéis atá ar shuíomh Gréasáin na gcomhlachtaí poiblí a nuashonrú gach 4 mhí ar a laghad ina dhiaidh sin, agus sonraí faoi chlár ghnó, faoi mhiontuairiscí, etc., á gcur ar fáil.

Tá an t-amchlár sin ag teacht leis na ceanglais trédhearcachta faoin *Acht um Brústocaireacht a Rialáil 2015* do dhaoine atá i mbun teachtaireachtaí brústocaireachta. Ní mór tuairisceán a chur isteach gach ceithre mhí i leith gníomhaíochta den sórt sin.

Pleanáil dá bhfuil le Teach

Chuir an tAire Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe in iúl cheana féin gurb iad na fostaithe sa tseirbhís phoiblí a bhfuil sé ar intinn aige iad a fhorordú mar oifigigh phoiblí shainithe faoin Acht ar thosú an Achta an 1 Meán Fómhair 2015 ná oifigigh ar leibhéal an Ard-Rúnaí, an Rúnaí Chúnata agus an Stiúrthóra sa státseirbhís agus oifigigh ar leibhéal an Phríomhoifigigh Feidhmiúcháin agus an Stiúrthóra Seirbhísí in údaráis áitiúla. Chuir sé in iúl freisin go bhfuil sé ar intinn aige an tAcht a leathnú de réir a chéile agus tuilleadh grád laistigh den státseirbhís agus de réimsí eile seirbhíse poiblí a fhorordú mar oifigigh phoiblí shainithe i bhfianaise na taithí ar an gcur chun feidhme. Leathnófar an tAcht i dtús chuig daoine ag leibhéal an Phríomhoifigigh sa státseirbhís laistigh den chéad 12 mhí d'fheidhmiú an Achta. Toisc go leathnófar an tAcht chuig Príomhoifigigh go luath amach anseo, moltar do chomhlachtaí poiblí breithniú a dhéanamh ar na tairbhí a bhaineann leis an gcód seo a chur i bhfeidhm i leith grúpaí eile / gach grúpa atá á bhfeidhmiú ag an gcomhlacht sin.

Prionsabail an Rialtais Oscailte

Ina theannta sin, ba cheart do chomhlachtaí poiblí aird a thabhairt ar phrionsabail an Tionscnaimh Chomhpháirtíochta um Rialtas Oscailte. Mar chuid de Phlean Gníomhaíochta Náisiúnta na Comhpháirtíochta um Rialtas Oscailte 2014-2016, gheall Éire go mbeadh *'tuilleadh comhairliúcháin le saoránaigh agus tuilleadh rannpháirtíochta i measc saoránach ann chun daonlathas a neartú agus chun seirbhísí poiblí a fheabhsú.'*

<http://per.gov.ie/wp-content/uploads/OGP-National-Action-Plan.pdf>

Athbhreithniú ar an gCód seo

Coinneoidh an tAire Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe feidhmiú an *Chóid Trédhearcachta* seo faoi athbhreithniú agus féadfaidh sé é a nuashonrú ó am go chéile chun a chinntiú go bhfuil sé ag feidhmiú go héifeachtach agus de réir chuspóirí an Achta.

Brendan Howlin TD

An tAire Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe

Lúnasa 2015